

УДК 378. 147

Тетяна Заболотна,
Світлана Танана**ПІДВИЩЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ
УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ ЗА ДОПОМОГОЮ ВИКОРИСТАННЯ
НОВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ**

Підвищення професійної компетентності майбутніх учителів іноземних мов за допомогою використання новітніх технологій є одним із завдань начально-виховного процесу вищого навчального педагогічного закладу. У статті розглядаються теоретичні аспекти проблеми готовності до інноваційної діяльності, проаналізовано зміст понять «професійна компетентність» та «інноваційна діяльність».

Ключові слова: професійна компетентність, професійне навчання, інноваційна діяльність, новітні технології, ефективність навчання, вивчення іноземної мови.

Формирование готовности будущих учителей иностранных языков к инновационной деятельности является одним из заданий учебно-воспитательного процесса высшего учебного педагогического учреждения. В статье рассматриваются теоретические аспекты проблемы готовности к инновационной деятельности, проанализировано содержание понятий «профессиональная компетентность» и «инновационная деятельность».

Ключевые слова: профессиональная компетентность, профессиональное обучение, инновационная деятельность, новационные технологии, эффективность обучения, изучение иностранного языка.

Increase of professional competence of future teachers of foreign languages to innovative activity is one of the aims of educational process of high educational teachers' training institute. The theoretical aspects of the problem of readiness to innovative activity are considered, content of concept the professional competence and innovative activity is analysed in the article.

Key words: professional competence, professional studies, innovative activity, innovation technologies, effectiveness of studies, study of foreign languages.

Постановка проблеми. Вищі навчальні заклади України, які готують майбутніх фахівців, на сучасному етапі не можуть залишитись осторонь прискороного, випереджувального, інноваційного розвитку освіти і науки. Вища освіта покликана давати системні знання про професійну сферу діяльності, її специфіку, має формувати особистісні якості спеціаліста. З цією метою необхідно задіяти весь комплекс новітніх технологій, які безпосередньо мають сприяти розв'язанню проблеми.

Питання новітніх технологій викладання іноземної мови в умовах удосконалення вищої освіти особливо актуальне на сучасному етапі розвитку суспільства. Ґрунтовні знання студентів з іноземної мови здобуваються під час їх професійного навчання. Обмежена кількість випускників із високим рівнем професійної підготовки пояснюється, перш за все, недостатнім

упровадженням у навчальний процес інноваційних технологій, форм і методів викладання іноземної мови в умовах удосконалення вищої освіти.

Відповідно до сучасних міжнародних освітніх вимог випускник вищого навчального закладу (за рекомендаціями Комітету Ради Європи з питань освіти) має володіти вміннями швидко і вільно висловлюватися іноземною мовою без помітних ускладнень, пов'язаних з пошуком засобів вираження у процесі досягнення ними соціальних, академічних і професійних цілей. Ми вважаємо, що навчання іншомовної фахової лексики студентів є необхідним складником у досягненні головної мети навчання іноземної мови – «оволодіння англійською мовою як засобом фахового спілкування, що є одним із напрямів розвитку сучасної методичної науки, зокрема такого напрямку як «англійська для професійних цілей» («English for Specific Purposes») [1, с. 80]». Незважаючи на наявні досягнення у вирішенні проблеми навчання іншомовної фахової лексики в неможливому вищому навчальному закладі, питання її ефективного навчання залишається все ще до кінця не вирішеним.

Для досягнення цієї мети вищі навчальні заклади України мають головним пріоритетом усебічний розвиток майбутнього випускника, тобто формування освіченої, творчої особистості. Особистісно орієнтоване навчання іноземній мові передбачає створення сприятливих умов для творчого, активного саморозвитку студентів у процесі вивчення іноземної мови [4, с. 124].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Багато дослідників, які розглядали проблему використання інформатизації навчання (О.Є. Бондар, М.В. Босенко, О.О. Маслова, Н.О. Карпова, С.Ю. Ніколаєва, Н.А.Молодиченко), відзначають, що застосування інформаційних технологій у навчанні виступає як потужний психологічний, виховний, методичний та дидактичний стимул підвищення якості навчального процесу у вищих навчальних закладах. Теоретичними засадами цієї проблеми є праці про педагогічну діяльність і специфіку професійної роботи вчителя (Ф.Н.Гоноболін, Е.Е. Карпова, Н.В. Кічук), про активізацію навчально-пізнавальної діяльності студентів (В.І. Лозова, П.І. Підласий). Навчання іноземної мови здійснюється за допомогою організованих у певну систему вправ. Система вправ – поняття складне, розробкою якого займалося багато вчених (Н.І. Гез, П.Б. Гуревич, Е.В.Мірошниченко, В.Л.Скаткін, Г.В. Рогова, І.В. Рахманов, Н.К. Складенко, О.Б. Тарнопольський, Ю.І. Пассов, Г.С.Чекаль С.Ф. Шатілов).

Метою написання статті є виявлення шляхів та етапів формування підвищення професійної компетентності майбутніх учителів іноземних мов за допомогою новітніх технологій як необхідної складової процесу навчання у вищому педагогічному навчальному закладі та визначення способів їх практичного впровадження.

Виклад основного матеріалу. Сучасна якісна мовна підготовка студентів передбачає поєднання професійно орієнтованого навчання іноземної мови, проектною методикою в навчанні, застосуванні інформаційних та телекомунікаційних технологій, роботи з навчальними комп'ютерними програмами з іноземних мов, створення презентацій у програмі Power Point, використання інтернет-ресурсів. Суттєвий прогрес у розвитку персональних комп'ютерів та комп'ютерних технологій призводить до змін у процесі викладання іноземних мов. Зміст навчальної інформації в інтернеті виступає помічником у навчанні, надаючи матеріали та реалізуючи методичні і дидактичні прийоми. Використовуючи навчальні сайти, можна навчати усному та письмовому мовленню. Викладач може запропонувати декілька електронних адрес і запропонувати їх опрацювати або навчити їх користуватися інструментами пошуку (search engines). Для самостійного опрацювання можна запропонувати програми-енциклопедії, дати їх адреси [5, с. 71]. Викладання з використанням інтернету дозволяє здійснити обґрунтований вибір найкращого варіанта навчання з точки зору раціонального витрачання часу. Результатом використання інтернету є також створення творчої атмосфери спілкування, досягнення автоматизму в процесі навчання, що приводить до активізації та інтенсифікації навчання.

При навчанні іноземної мови комп'ютерні програми знаходять усе більше застосування в організації навчального процесу у вищих навчальних закладах. Завдяки всесвітній мережі стають можливими нові цікаві форми індивідуальної, групової роботи та занять з іноземної мови в парах.. Найчастіше в навчальному процесі використовують такі елементи інформаційно-

комунікаційних технологій: електронні підручники та посібники, які презентуються за допомогою комп'ютера, мультимедійного проектора, інтерактивні дошки, електронні енциклопедії та довідники, словники, програми тестування, відео- та аудіотехніка. Усі ці засоби навчання мають певні переваги. Перш за все, постійне оновлення інформаційного матеріалу.

Електронні словники поєднують у собі функції пошуку потрібної інформації, демонстрації мовних закономірностей і дають можливість засвоїти навчальний матеріал за допомогою спеціальної системи вправ. Усі сучасні електронні словники використовують звукові засоби мультимедійних персональних комп'ютерів для відтворення вимови [6, с. 153].

Однією з сучасних технологій навчання є «Case-Study», яку успішно можна використовувати під час викладання іноземної мови. Цей метод базується на описі будь-якої проблеми чи ситуації, яка пов'язана з майбутньою професією студентів. Учасники обговорень мусять приймати рішення та давати рекомендації стосовно вирішення певного завдання. Текст, який лежить в основі, представляє реальну ситуацію, певну проблему і стимулює студентів розвивати проблемно-пошукову діяльність, оскільки вони аналізують ситуацію і пропонують відповідні дії. У процесі обговорення студенти закріплюють необхідну термінологію через комплекс завдань. Цей метод допомагає наблизити навчальний процес до реальних умов, сприяє розвиткові говоріння, стимулює до читання та засвоєння додаткового автентичного матеріалу з теми [2, с. 15].

«Мозковий штурм» (brainstorming) – один із видів діяльності, який широко застосовується при роботі в групах. Він генерує більшу кількість ідей, ніж звичайне групове вирішення проблем. Цей метод стимулює студентів мислити та висловлювати свої думки іноземною мовою і прислухатися до думок інших [3, с. 17].

Рольові ігри базуються на ситуаціях із реального життя. Учасникам надається опис ролі, яку вони повинні зіграти, і студенти вже виступають від імені своїх героїв.

Суть креативної технології полягає у творчому підході до вирішення проблеми педагогічного процесу, під час якого інтереси та цінність особистості є домінуючою складовою організації та сенсу навчальної діяльності. Основним елементом навчального процесу стають не знання, а інформація.

На практичних та семінарських заняттях доцільно використовувати різноманітні форми з технологіями творчого мислення студентів [1, с. 80]. Актуальним у теперішній час є метод проєктів. Цей метод дозволяє ефективно вирішувати завдання особистісно орієнтованого підходу в навчанні студентів іноземній мові. Застосування проєктної методики підвищує інтерес студентів до іншомовного спілкування шляхом розвитку їхньої внутрішньої мотивації.

Проєктна методика дозволяє:

1) забезпечити для кожного студента активну практику, сформувати необхідні вміння й навички у тому чи іншому виді мовленнєвої діяльності, а також лінгвістичну компетенцію на рівні, визначеному навчальною програмою;

2) надати студентам можливість мислити, розв'язувати проблеми, акцентувати увагу на змісті свого висловлювання, що є необхідним для формування комунікативної компетенції;

3) ознайомити студентів немовних факультетів з краєзнавчою тематикою зарубіжних країн, з метою сприйняття мови як засобу міжкультурної комунікації.

Краєзнавчі проєкти – це самостійно спланована та реалізована робота, у якій мовленнєве спілкування вплетене в інтелектуально-емоційний контекст іншої діяльності (постер, проспект, вистава) [2, с. 24].

Особливо значущу роль при підготовці студентів до вивчення іноземних мов відіграють комп'ютерні конференції, які дають можливість усім учасникам навчального процесу обмінюватися повідомленнями, що представляють собою значну дидактичну цінність.

Висновки. Таким чином, успішні впровадження всього комплексу інноваційних методів і форм у навчальний процес з урахуванням їх доцільного поєднання та відповідності дидактичним завданням, має величезне значення для оптимізації навчального процесу у вищому навчальному закладі. Використання сучасних технологій в освіті створює сприятливі умови для формування особистості студентів та відповідає запитам сучасного суспільства. Вони

надають студентам можливість ефективно розвивати мовну компетенцію, необхідну для активної участі в процесі навчання та їх професійній діяльності.

Потребують подальшої розробки питання визначення кількості аудиторного часу, необхідного для виконання зазначених завдань, формування у студентів навичок фіксації знайденої інформації та її подальшої трансформації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бекренцова І. Використовуємо сучасні підходи у викладанні іноземної мови / І. Бекренцова. – Харків, 2007. – С. 80-88.
2. Бистрова Б.В. Новітні технології – невід’ємний компонент при вивченні іноземної мови / Б.В. Бистрова, О.В. Сарсадських // Друга іноземна мова в Європейській системі освіти : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції. – Горлівка, 2011. – С. 15-17.
3. Бойко Л.О. До проблеми використання інновацій у процесі формування іншомовної компетенції / Л.О. Бойко // Друга іноземна мова в Європейській системі освіти : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції. – Горлівка, 2011. – С. 17-19.
4. Кунченко В. Інноваційні методи і форми викладання в умовах удосконалення вищої освіти / В. Кунченко // Гуманітарна освіта в профільних вищих навчальних закладах: проблеми і перспективи : матеріали VI Всеукр. наук.-практичної конференції. – Київ, 2005. – С. 124-125.
5. Маслова О.О. Комп’ютеризація навчання. Її переваги і недоліки / О.О. Маслова, Н.О. Карпова // Актуальні проблеми викладання іноземних мов у вищій школі: зб. наук. пр. – Вип. 7 / Ред. кол. А.П. Загнітко та ін. – Донецьк: Дон. НУ, 2005. – С. 71-73.
6. Черняк Л. Використання новітніх технологій та методик як запорука ефективності навчання іноземних мов / Л.Черняк, Т.Підкопай // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Мовна комунікація і сучасні технології у форматі різнорівневих систем». – Горлівка, 2011. – С. 152-155.
7. Hutchinson T., Waters A. English for Specific Purposes: A learning-centred approach. – Cambridge: Cambridge University Press, 1993. – 183 p.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Заболотна Тетяна Валентинівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземної філології і методики навчання ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди».

Танана Світлана Михайлівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри практики іноземного мовлення ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди».

Надійшла до друку 22.11.2012 р.